

POWIATOWY URZĄD PRACY W KOŚCIANIE

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE KOŚCIAŃSKIM W I PÓŁROCZU 2005 ROKU**

KOŚCIAN 2005

I. Cel opracowania

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów politycznych, gospodarczych i społecznych ostatnich lat w Polsce. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem, ze społecznego punktu widzenia, jest fakt, iż coraz większą grupę osób bezrobotnych stanowią absolwenci. Są oni tą grupą osób bezrobotnych, której jest najtrudniej zaistnieć na rynku pracy, gdyż wiedza i umiejętności nabyte podczas nauki są często nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Jednym z podstawowych instrumentów determinujących zwiększenie efektywności kształcenia zawodowego jest monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych. Pojęcie to definiuje się jako proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży na rynku zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego. To właśnie kształcenie zawodowe jest jednym z ważniejszych czynników determinujących powodzenie jednostki na rynku pracy.

W procesie projektowania zmian polegających na dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy istotne jest zwrócenie uwagi na wskaźniki prognostyczne odnoszące się zwłaszcza do regionu, informujące o relacjach między tempem rozwoju rolnictwa, przemysłu i usług oraz możliwości wprowadzania nowych technologii. Dane te pozwalają na określenie kierunków i programów kształcenia. Dostosowanie kierunków kształcenia do nieustannie zmieniających się potrzeb rynku pracy nie jest zadaniem łatwym, ponieważ należy prowadzić je systematycznie, gdyż tylko w ten sposób będzie można zagwarantować wskazanie rzeczywistych kierunków zmian i specyficznych tendencji zachodzących na lokalnym rynku pracy. Efektywne dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy związane jest z szeregiem długotrwałych działań. Wymaga to czasu, nakładów finansowych i, co najważniejsze, wykwalifikowanych kadr. Dotyczy to zwłaszcza pracowników samorządu lokalnego, powiatowego urzędu pracy, kuratorium, dyrektorów szkół, przedsiębiorców i pracodawców, którzy powinni w pełni ze sobą współpracować.

Ważną kwestią w procesie zmniejszania bezrobocia pozostaje kwestia koordynacji polityki edukacyjnej z polityką rynku pracy. W ostatnich latach dokonywane zmiany w systemie oświaty wywoływane są przede wszystkim potrzebą dostosowania kształcenia do wymagań rynku pracy. Do zmian tych można zaliczyć: zmniejszenie liczby uczniów i absolwentów szkół zawodowych, wprowadzenie liceów technicznych łączących szkoły ogólnokształcące i zawodowe, powstawanie szkół niepublicznych – szybko reagujących na potrzeby rynku pracy, modernizacja programów kształcenia oraz wprowadzanie nowych specjalności. Upowszechnienie się kształcenia na poziomie średnim i wyższym jest zjawiskiem pozytywnym, lecz kształcenie to musi podążać w kierunku zmian jakie zachodzą na rynku pracy. Ponadto duża konkurencja na rynku pracy wymaga od bezrobotnych systematycznego podnoszenia kwalifikacji, gdyż tylko takie osoby mogą zwiększyć swoją szansę na zatrudnienie. Oznacza to między innymi gotowość do zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych, korzystania ze szkoleń i programów doskonalenia zawodowego.

Dane o bezrobociu i ofertach pracy według zawodów posłużą w szczególności jak źródło informacji do:

- monitorowania lokalnego rynku pracy, a zarazem do lepszego dopasowania kwalifikacji osób poszukujących pracy do oczekiwań pracodawców,
- określenia, zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy, kierunków szkoleń osób bezrobotnych, zapewniając tym samym większą efektywność organizowanych szkoleń,
- ułatwienia realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia,
- stworzenia wojewódzkich i ogólnokrajowych rankingów zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- formułowania ocen i wniosków dla systemu kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych, które posłużą do lepszego dopasowania kwalifikacji poszukujących pracy do oczekiwań pracodawców,
- planowania działań przez instytucje i organizacje współpracujące na lokalnym rynku pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, podnoszenia jakości poradnictwa zawodowego poprzez aktualizowanie ofert poszukiwanych zawodów przez lokalnych pracodawców oraz takich, na które maleje zapotrzebowanie,
- usprawnienie działania pośrednictwa pracy poprzez uzyskiwanie bieżących informacji o planach zatrudnieniowych zakładów pracy.

Zakłada się, że głównymi użytkownikami informacji zawartych w opracowaniu będą:

- powiatowy i wojewódzki urząd pracy,
- Ministerstwo Gospodarki i Pracy,
- lokalne władze oświatowe i dyrekcje szkół ponadpodstawowych,
- lokalne organy rządowe i samorządowe,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje i organizacje społeczno-polityczne z terenu powiatu kościańskiego zainteresowane współdziałaniem na rynku pracy.

II. Metodologia opracowania

Poniższa analiza zawodów pod względem popytu i podaży na lokalnym rynku pracy przedstawiona została w oparciu o dane liczbowe Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie z pierwszego półrocza 2005 roku. Opracowana została na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania.

Zgodnie z tą klasyfikacją zawód zdefiniowany został jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.

Zawód może dzielić się na specjalności. Specjalność jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Wśród zawodów można wyróżnić deficytowe, na które występuje większe zapotrzebowanie na rynku pracy niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie i nadwyżkowe, na które występuje mniejsze zapotrzebowanie na rynku niż liczba osób poszukujących pracy w danej profesji.

W nowej wersji klasyfikacji dokonano zmian polegających na wprowadzeniu grup obejmujących zawody funkcjonujące w siłach zbrojnych, zmniejszeniu liczby zawodów i specjalności, wprowadzeniu nowych zawodów dotychczas w niej nie występujących, zmianie grupowania zawodów w niektórych obszarach, skróceniu kodu grup elementarnych z pięciocyfrowego na czterocyfrowy oraz kodu zawodów z siedmiocyfrowego na sześciocyfrowy.

Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem obydwu aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w grupy elementarne, a te z kolei w bardziej zagregowane grupy średnie, duże i wielkie.

W efekcie struktura klasyfikacji obejmuje: 10 grup wielkich, 30 grup dużych (jako wewnętrzny podział grup wielkich), 116 grup średnich (jako wewnętrzny podział grup dużych) i 392 grupy elementarne (jako wewnętrzny podział grup średnich), przy czym grupy elementarne obejmują 1707 zawodów i specjalności.

Tabela 1. Struktura grup wielkich klasyfikacji i poziomy kwalifikacji.

Lp.	Nazwa grupy wielkiej	Liczba grup w ramach grupy wielkiej			Liczba zawodów i specjalności	Poziom kwalifikacji
		Dużych	średnich	elementarnych		
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	3	6	33	43	-
2	Specjaliści	4	20	65	440	4
3	Technicy i inny średni personel	4	17	69	313	3
4	Pracownicy biurowi	2	7	20	51	2 lub 3
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2	7	21	77	2 lub 3
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	4	8	13	40	2
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	4	17	74	318	2
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3	20	72	338	2
9	Pracownicy przy pracach prostych	3	10	21	83	1
10	Siły zbrojne	1	4	4	4	-
	RAZEM	30	116	392	1707	

Kolejne, coraz bardziej szczegółowe podziały na grupy duże, średnie i elementarne dokonywane są na podstawie coraz to większej specjalizacji kwalifikacji, związanej z rodzajem wymaganej wiedzy, stosowanych narzędzi i maszyn czy materiałów oraz produkowanych dóbr i usług.

Wszystkie pozycje klasyfikacyjne opatrzone zostały symbolem cyfrowym (kodem). Grupy wielkie oznaczono symbolem jednocyfrowym, grupy duże – dwucyfrowym, grupy średnie – trzycyfrowym, a elementarne – czterocyfrowym. Poszczególnym zawodom i specjalnościom przyporządkowano kod sześciocyfrowy.

Podstawowymi źródłami informacji wykorzystanymi w opracowaniu były:

- Załącznik nr 1 do sprawozdania MGiP-01 - „Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy”.
- Załącznik nr 2 do sprawozdania MGiP-01 - „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie kościańskim w I-półroczu 2005 roku”.
- Załącznik nr 3 do sprawozdania MGiP-01 - „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za I-półrocze 2005 roku”.

III. Bezrobocie na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie według grup zawodowych.

Na koniec czerwca 2005 roku w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie zarejestrowane były 4434 osoby bezrobotne.

Struktura bezrobocia według kwalifikacji zawodowych w układzie grup wielkich wskazuje, że najliczniejszą kategorię stanowią osoby posiadające zawody z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”. Osoby te stanowią aż 27,3% ogółu bezrobotnych.

Duży odsetek zarejestrowanych osób stanowią również bezrobotni sklasyfikowani w grupie „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” – 19,1%. Podobny odsetek zarejestrowanych bezrobotnych został sklasyfikowany w grupie „pracownicy przy pracach prostych”. Świadczy to o tym, że 17,2% bezrobotnych posiada tylko elementarne umiejętności zawodowe.

Znaczną grupę stanowią również osoby posiadające kwalifikacje zawodowe należące do grupy „technicy i inny średni personel” – 15,8%.

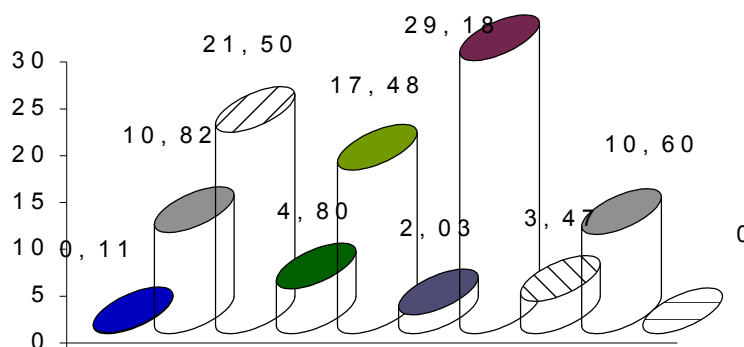
Zaznaczyć należy, że osoby nie posiadające żadnych kwalifikacji zawodowych oraz udokumentowanego doświadczenia zawodowego stanowią 16,0% (tj. 713 osób) ogółu bezrobotnych.

Tabela 2. Struktura bezrobotnych wg grup wielkich zawodów - stan na 30.06.2005 r.

kod grupy	Nazwa grupy wielkiej	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	udział w %
0	bez zawodu	47	1,1
1	przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	3	0,1
2	specjaliści	216	4,8
3	technicy i inny średni personel	698	15,8

4	pracownicy biurowi	231	5,2
5	pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	846	19,1
6	rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	199	4,5
7	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1212	27,3
8	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	219	4,9
9	pracownicy przy pracach prostych	763	17,2
10	siły zbrojne	0	-
RAZEM		4434	100

Wykres 1. Struktura napływu bezrobotnych według grup zawodowych w powiecie kościańskim w I-półroczu 2005 roku.

Grupy zawodów wg klasyfikacji zawodów

- Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy
- Specjaliści
- Technicy i inny średni personel
- Pracownicy biurowi
- Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy
- Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy
- Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy
- Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń
- Pracownicy przy pracach prostych
- Siły zbrojne

W pierwszym półroczu 2005 roku najczęściej rejestrowały się osoby zakwalifikowane do grup „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” oraz „technicy i inny średni personel”. Implikowało to dalsze pogłębienie się nadwyżki zawodów najliczniej reprezentowanych przez bezrobotnych, co wyraźnie wskazuje na potrzebę jak najszybszych działań mających na celu odwrócenie tej niekorzystnej tendencji.

Przeprowadzona analiza dotyczy również struktury bezrobocia według kwalifikacji zawodowych na poziomie zawodów. Zestawienie sporządzone na koniec czerwca 2005 roku wyszczególnia te zawody, w których zarejestrowanych było ponad 40 bezrobotnych.

Tabela 3. Bezrobotni wg nazw zawodów. Stan na dzień 30.06.2005 roku.

Kod zawodu	Nazwa zawodów	liczba zarejestrowanych bezrobotnych - stan na 30.06.2005 r.
000000	bez zawodu	47
522107	sprzedawca	582
932104	robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	283
722204	ślusarz	163
341902	asystent ekonomiczny	156
512201	kucharz	135
743304	krawiec	114
419101	pracownik biurowy	107
712102	murarz	96
913207	sprzątaczką	95
311502	technik mechanik	71
914103	robotnik gospodarczy	64
916201	robotnik placowy	61
741201	cukiernik	61
723105	mechanik samochodów osobowych	61
343101	pracownik administracyjny	61
321208	technik rolnik	60
611190	pozostali rolnicy produkcji roślinnej	60
621190	pozostali ogrodnicy, producenci warzyw, kwiatów i pokrewnych	56
741203	piekarz	55
724201	elektromonter	49
742207	stolarz meblowy	47
341501	handlowiec	46
742204	stolarz	43
743604	szwaczka	41

Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby posiadające zawód sprzedawcy. Prawie co ósmy bezrobotny posiada kwalifikacje tego rodzaju – 13,1%. Kolejnymi najczęściej reprezentowanymi przez bezrobotnych zawodami i specjalnościami są: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym 283 osoby (6,4%), ślusarz – 163 osoby (3,7%), asystent ekonomiczny – 156 osób (3,5%), oraz kucharz – 135 osób (3,0%) i krawiec – 114 osób (2,6%). Bezrobotni z powyższymi kwalifikacjami od lat stanowią znaczące kategorie zawodowe.

Analiza bezrobocia pod kątem posiadanych kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych osób potwierdza tendencje zaobserwowane w wielkości poszczególnych grup wielkich.

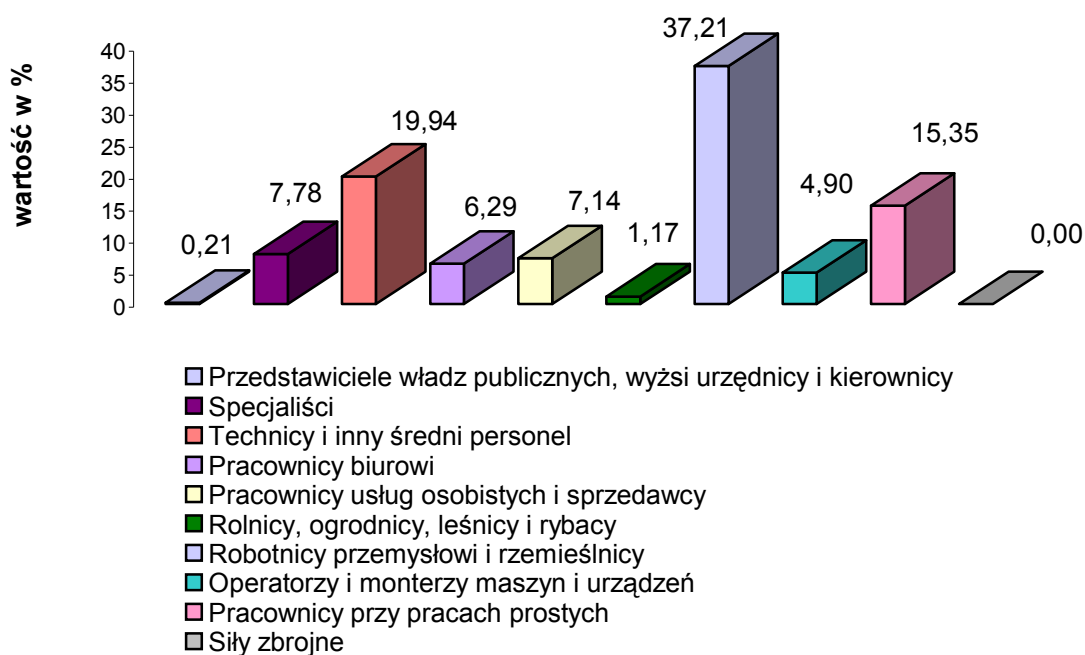
IV. Oferty pracy pozyskane przez Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie

Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie w I półroczu 2005 roku pozyskał 938 ofert zatrudnienia. Struktura pozyskanych ofert pracy według poszukiwanych kwalifikacji zawodowych wskazuje, że zdecydowanie największe zapotrzebowanie pracodawców dotyczy pracowników posiadających kwalifikacje należące do grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” – 349 ofert co stanowi 37,21 % ogólnej ich liczby.

Stosunkowo często za pośrednictwem urzędu pracy pracodawcy poszukiwali „techników i innego średniego personelu” – 187 ofert (19,94% ogółu ofert), „pracowników przy pracach prostych” – 144 oferty (15,35%), „specjalistów” – 73 oferty (7,78%) oraz „pracowników usług osobistych i sprzedawców” – 67 ofert (7,14%).

Najmniejsza liczba propozycji zatrudnienia dotyczyła natomiast osób sklasyfikowanych w grupie „przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy” – 2 oferty (0,21%) oraz „rolników, ogrodników, leśników i rybaków” – 11 ofert (1,17%). Nie było ofert pracy z grupy „siły zbrojne”.

Wykres 2. Struktura ofert pracy wg grup wielkich zawodów w pierwszym półroczu 2005 roku.

Szczegółowe dane dotyczące zapotrzebowania na pracowników w układzie grup wielkich prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Oferty pracy w I półroczu 2005 wg grup zawodów.

Kod zawodu	Grupa zawodów	oferty pracy w pierwszym półroczu 2005 roku
0	bez zawodu	0
1	przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	2
2	specjaliści	73
3	technicy i inny średni personel	187
4	pracownicy biurowi	59
5	pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	67
6	rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	11
7	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	349
8	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	46
9	pracownicy przy pracach prostych	144
10	siły zbrojne	0
RAZEM		938

Powyższe zestawienie pokazuje, że istnieje duża możliwość zatrudnienia na stanowiskach pracy wymagających wyższych kwalifikacji zawodowych, w tym co najmniej wykształcenia średniego. Z drugiej strony odnotowuje się też dość dużo propozycji zatrudnienia dla osób posiadających podstawowe umiejętności zawodowe - oferty z grupy „pracowników przy pracach prostych”.

Największe zapotrzebowanie pracodawców zauważa się na robotników przemysłowych i rzemieślników, a więc osób posiadających w przeważającej większości wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Analiza poniższej tabeli wskazuje, iż największa liczba ofert pracy pozyskanych przez urząd skierowana była do bezrobotnych sklasyfikowanych w zawodzie „pracownik administracyjny” – 108 ofert pracy, czyli 11,5% ogólnej ich liczby. W przeważającej większości były to oferty w ramach odbycia u pracodawcy stażu.

Stosunkowo dużą kategorię ofert stanowią również propozycje pracy dla ślusarzy, robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym oraz sprzedawców.

Tabela 5. Grupy zawodów, w których zgłaszano największe zapotrzebowanie na pracowników.

LP	Kodu zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu	w końcu I-półrocza
1.	343101	Pracownik administracyjny[zawód szkolny: Technik administracji]	108	0
2.	722204	Ślusarz	58	5
3.	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	44	0
4.	522107	Sprzedawca	43	10
5.	419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	40	0
6.	913207	Sprzątaczką	26	20
7.	743604	Szwaczka	24	5

8.	742204	Stolarz	23	6
9.	712102	Murarz	22	4
10.	721202	Spawacz ręczny gazowy	21	5
11.	832302	Kierowca samochodu ciężarowego	20	2
12.	931203	Robotnik drogowy	19	0
13.	241303	Doradca zawodowy	18	0
14.	914103	Robotnik gospodarczy	15	0
15.	931301	Robotnik budowlany	13	1
16.	714101	Malarz budowlany	12	2
17.	915203	Parkingowy	11	0

Poniższa tabela przedstawia procentowy udział bezrobotnych i ofert pracy wg sekcji PKD. Zaobserwować można, że największy udział procentowy osób bezrobotnych wśród nowych rejestracji umiejscowiony jest w czterech kategoriach. Udział zgłoszonych ofert pracy jest bardziej zróżnicowany.

W I półroczu wśród ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie dominują oferty pracy dotyczące przetwórstwa przemysłowego i ta grupa zawodowa również znajduje się na pierwszym miejscu jeżeli chodzi o liczbę zarejestrowanych. Najmniej ofert pracy było dla osób bezrobotnych zajmujących się pozostałą działalnością usługową, komunalną, społeczną, indywidualną chociaż ta grupa bezrobotnych klasyfikuje się na drugim miejscu jeżeli chodzi o liczbę osób zarejestrowanych w urzędzie pracy.

Tabela 6. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie kościańskim w I półroczu 2005 roku. Udział procentowy.

Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
	Zarejestrowani w I-półroczu	Stan w końcu I-półrocza	Zgłoszone w I-półroczu	Stan w końcu I-półrocza
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	5,59	8,68	4,90	0,00
Rybołówstwo i rybactwo	0,00	0,00	0,31	0,00
Górnictwo, kopalnictwo	0,00	0,00	0,10	0,00
Przetwórstwo przemysłowe	25,47	27,31	24,53	27,71
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną	0,15	0,35	2,56	0,00
Budownictwo	6,85	5,62	11,52	12,04
Handel hurt i detal, naprawy sprzętu mechan., motocykli oraz art. przeznacz. użytku domowego	15,32	17,26	9,92	15,66
Hotele i restauracje	2,38	2,32	1,49	0,00
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2,83	2,49	1,18	0,00
Pośrednictwo finansowe	0,58	0,77	3,19	1,21
Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospod.	1,50	1,55	5,12	24,10
Administracja publ. i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpiecz. społ. i powsz. ubezpiecz. zdrowotne	5,59	4,92	22,06	16,87
Edukacja	1,70	1,45	3,30	0,00

Ochrona zdrowia i opieka społeczna	1,40	2,06	4,70	0,00
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna	21,25	17,58	5,12	2,41
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,00	0,00	0,00	0,00
Działalność nie zidentyfikowana	9,39	7,64	0,00	0,00
Ogółem	100	100	100	100

V. Zawody nadwyżkowe i deficytowe

Analiza porównawcza ofert pracy i bezrobotnych wg zawodów pozwala wskazać zawody „nadwyżkowe” i „deficytowe” wśród zarejestrowanych bezrobotnych, co powinno stanowić sygnał dla osób stojących u progu wyboru przyszłego zawodu i instytucji odpowiedzialnych za politykę edukacyjną w regionie.

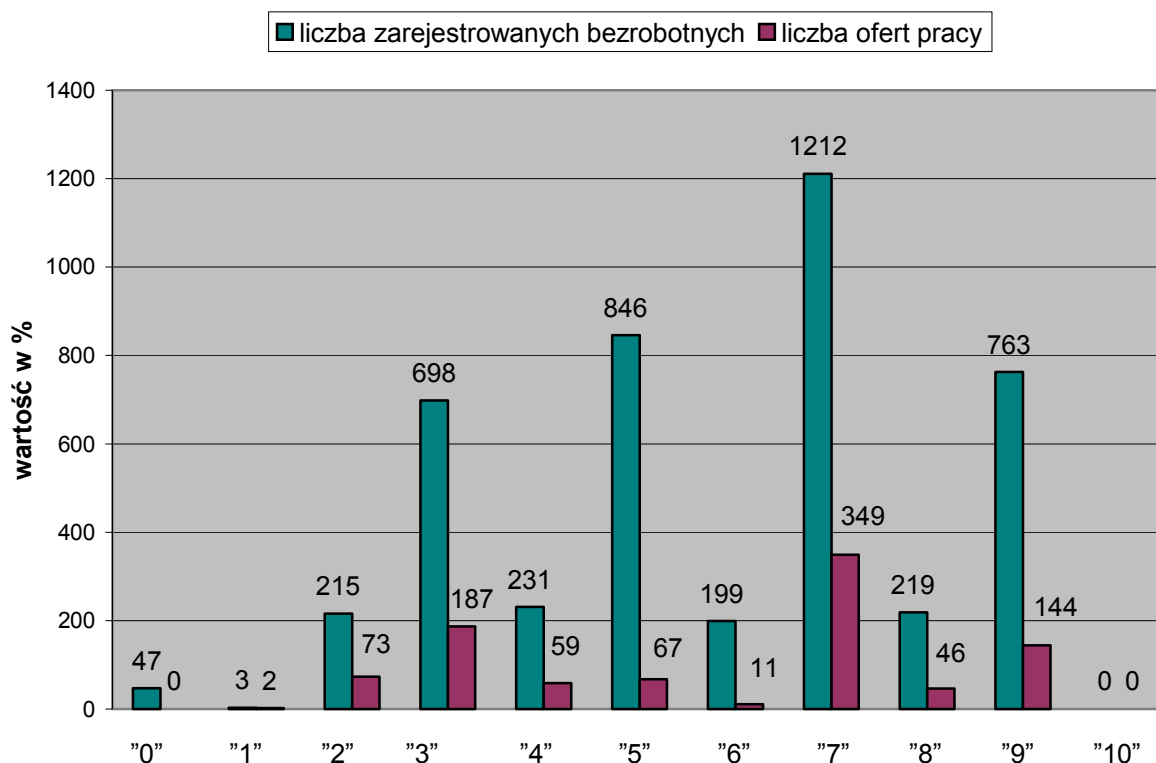
Tabela 7. Struktura zawodów nadwyżkowych w powiecie kościańskim wg wielkich grup zawodowych. Stan na koniec I-półrocza 2005 roku.

L. p.	Grupy zawodowe	Bezrobotni	Oferty pracy*	Deficyt ofert pracy
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	3	2	1
2	Specjaliści	215	73	142
3	Technicy i inny średni personel	698	187	511
4	Pracownicy biurowi	231	59	172
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	846	67	779
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	199	11	188
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1212	350	862
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	219	46	173
9	Pracownicy przy pracach prostych	763	144	619
10	Siły zbrojne	-	-	-
11	Bez zawodu	47	-	-

*oferty pracy zgłoszone w I-półroczu 2005 roku

W powyższej tabeli przedstawiony został stosunek liczby bezrobotnych do ofert w przekroju grup zawodowych. Dostrzec można niedobór ofert pracy we wszystkich wielkich grupach zawodowych. Największy deficyt ofert pracy dotyczy robotników przemysłowych i rzemieślników oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców. Należy jednak zwrócić uwagę, iż nie bez znaczenia jest fakt, że te dwie grupy są najliczniej reprezentowane przez osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kościanie.

Wykres nr 3. Stosunek ofert pracy do liczby bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie kościańskim. Stan na 30.06.2005.

- 0 – bez zawodu
- 1 – przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy
- 2 – specjaliści
- 3 – technicy i inny średni personel
- 4 – pracownicy biurowi
- 5 – pracownicy usług osobistych i sprzedawcy
- 6 – rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy
- 7 – robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy
- 8 – operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń
- 9 – pracownicy przy pracach prostych
- 10 – siły zbrojne

Z analizy powyższego wykresu - stosunek ofert pracy do liczby bezrobotnych wg grup zawodowych wynika, że we wszystkich grupach zawodów występuje nadwyżka zawodów w stosunku do posiadanych ofert pracy.

Tabela 8. Zawody, w których Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie dysponował przynajmniej jedną ofertą pracy przy braku zarejestrowanych w tych zawodach bezrobotnych. Stan w I-półroczu 2005 roku.

L. p.	Kod zawodu	Nazwa grupy zawodów	Liczba ofert pracy
1	223401	Farmaceuta	1
2	421201	Kasjer bankowy	1
3	341102	Doradca inwestycyjny	1
4	123301	Kierownik działu marketingu i sprzedaży	1
5	131901	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	1
6	347101	Florysta	1

7	828403	Monter wyrobów z tworzyw sztucznych	4
8	712902	Montażysta dekoracji	2
9	814101	Operator maszyn do produkcji płytek i sklejek	1
10	811102	Operator koparek i zwałowarek	1
11	826101	Operator maszyn do przygotowania włókien	2
12	821103	Operator maszyn do obróbki skrawania	2
13	812201	Operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej	3
14	342204	Spedytor [zawód szkolny technik spedytor]	1
16	243101	Archiwista	4
17	916103	Sortowacz surowców wtórnych	1

Tabela 9. Najczęściej występujące nadwyżkowe zawody w powiecie kościańskim. Stan w I-półroczu 2005 roku.

L. p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert pracy w I-półroczu 2005	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w okresie 01.01.2005-30.06.2005	Nadwyżka Tabela 5-4
1	2	3	4	5	6
1	522107	Sprzedawca	43	283	240
2	341902	Asystent ekonomiczny	0	130	130
3	512201	Kucharz	10	80	70
4	244104	Pedagog	2	71	69
5	722204	Ślusarz	58	115	57
6	743304	Krawiec	3	59	56
7	311502	Technik mechanik	0	54	54
8	712102	Murarz	22	70	48
9	932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	44	90	46
10	321208	Technik rolnik	1	43	42
11	741201	Cukiernik	3	38	35
12	244204	Politolog	0	32	32
13	724201	Elektromonter (elektryk) zakładowy	4	35	31
14	241102	Ekonomista	1	30	29
15	914103	Robotnik gospodarczy	15	44	29
16	723301	Mechanik samochodów osobowych	2	26	24
17	713604	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	0	24	24
18	413103	Magazynier	8	31	23
19	714103	Malarz-tapeciarz	7	30	23
20	419101	Pracownik biurowy (zawód szkolny : technik prac biurowych)	40	63	23
21	712302	Stolarz budowlany	1	21	20
22	312102	Informatyk	2	21	19

W powiecie kościańskim najczęściej występującymi nadwyżkowymi zawodami są: sprzedawcy, asystent ekonomiczny, pedagog, krawiec, technik mechanik, technik rolnik, cukiernik, politolog, ekonomista, mechanik samochodów osobowych, monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych, stolarz budowlany i informatyk. Dla osób bezrobotnych z takimi kwalifikacjami skierowanych była najmniejsza liczba ofert

pracy, z wyjątkiem ofert dla sprzedawców - 43 oferty, przy czym, aż 283 osoby bezrobotne zarejestrowane w pierwszym półroczu 2005 roku posiadały taki zawód.

Tabela 10. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kościańskim w I-półroczu 2005 roku.

LP	Kod grupy zawodu	Nazwa grupy zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu zawodów)
1	63	leśnicy i rybacy	0,0000
2	1	siły zbrojne	0,0000
3	64	rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,0000
4	92	robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	0,0000
5	73	robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,0000
6	31	średni personel techniczny	0,0886
7	32	średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,1045
8	52	modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,1514
9	51	pracownicy usług osobistych i ochrony	0,1600
10	24	pozostali specjaliści	0,1875
11	62	ogrodnicy	0,2083
12	61	rolnicy	0,2222
13	21	specjaliści nauk fizycznych. matematycznych i technicznych	0,2250
14	74	pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,3057
15	12	kierownicy dużych i średnich organizacji	0,3333
16	82	operatorzy i monterzy maszyn	0,3548
17	72	robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,3887
18	41	pracownicy obsługi biurowej	0,4390
19	83	kierowcy i operatorzy pojazdów	0,5088
20	22	specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,5217
21	91	pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	0,5254
22	93	robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,5256
23	34	pracownicy pozostałych specjalności	0,5483
24	23	specjaliści szkolnictwa	0,5909
25	71	górnicy i robotnicy budowlani	0,7089
26	42	pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	0,7143
27	81	operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	1,0000
28	13	kierownicy małych przedsiębiorstw	MAX

VI. Podsumowanie

Na podstawie analizy poziomu bezrobocia i liczby ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie wynika, że szanse na otrzymanie oferty pracy w poszczególnych zawodach są ograniczone, gdyż dla większości zawodów występuje niedobór ofert. Zdecydowana większość zarejestrowanych bezrobotnych reprezentuje zawody zaliczane do zawodów „nadwyżkowych” na rynku pracy. Z analizy struktury zawodowej bezrobotnych napływających do ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie wynika problem strukturalnego czynnika bezrobocia, świadczący o niewystarczającym dostosowaniu poziomu i struktury kształcenia kadr do rzeczywistych potrzeb zmieniającego się dynamicznie rynku pracy.

Niedopasowanie kierunków kształcenia do rynku pracy powoduje wzrost bezrobocia. Pełne uczestnictwo w życiu społecznym dokonuje się przede wszystkim poprzez pracę. Jej niedostatek przyczynia się do marginalizacji jednostki, a niekiedy jej alienacji. Dlatego też nawet najlepiej zorganizowane kształcenie zawodowe nie zastąpi przedsiębiorczości i aktywności własnej młodzieży wchodzącej na rynek pracy. W związku z tym bardzo ważnym zadaniem szkół oprócz ich dydaktycznej funkcji jest wzbudzanie i rozwijanie wśród uczniów postawy przedsiębiorczości i aktywności.

Doświadczenia krajów, w których jest prowadzony monitoring wskazują, że dzięki lepszemu dostosowaniu struktury kształcenia oraz szkolenia bezrobotnych monitoring zawodów może spowodować ograniczenie bezrobocia nawet o 20-25%, a wśród młodzieży aż o 30%. Jednakże podkreślenia wymaga fakt, iż skuteczność monitoringu zależy w znacznym stopniu od ogólnej sytuacji na rynku pracy, w tym zwłaszcza w przekroju regionalnym i na szczeblu lokalnym. W warunkach wysokiego bezrobocia efektywność monitoringu jest w znacznej mierze ograniczona przez brak dostatecznej liczby miejsc pracy.

Przeprowadzona analiza pozwala na sformułowanie następujących konkluzji:

1. W rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie znalazła odzwierciedlenie ogólnokrajowa tendencja polegająca na tym, że przeważająca liczba bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. W większości charakteryzowali się oni kwalifikacjami na poziomie zasadniczym, średnim, bądź nie posiadali w ogóle ani kwalifikacji, ani doświadczenia zawodowego. Najliczniej reprezentowanymi przez nich zawodami były: sprzedawca, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, ślusarz, asystent ekonomiczny, kucharz i krawiec.
2. Zaobserwowano niską liczbę ofert pracy dla rolników, ogrodników, leśników i rybaków, w I półroczu 2005 roku dla bezrobotnych z takimi kwalifikacjami było tylko 11 ofert pracy.
3. Duża liczba ofert pracy dla pracowników administracyjnych wynika ze znacznego zainteresowania urzędów i jednostek budżetowych organizacją stażu w tym zawodzie.
4. Zawodami, w których jest najmniej ofert pracy w stosunku do bezrobotnych są: „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy”, „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”, „technicy i inny średni personel” oraz „pracownicy przy pracach prostych”.
5. Osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach zawodowych są często długotrwale bezrobotne i najpóźniej zdobywają pracę. Nawet zapotrzebowanie na wykonanie prac prostych formułowane jest z większymi wymaganiami. W konsekwencji osoby z niskimi kwalifikacjami muszą je podnosić żeby móc konkurować z osobami o wyższych kwalifikacjach.
6. Największą szansę na zatrudnienie mają osoby, które spełniają jednocześnie trzy warunki: 1) dobrze znają język obcy, 2) posiadają prawo jazdy, 3) sprawnie obsługują komputer. Znaczenie wymienionych wyżej umiejętności jest istotne ze względu na ich uniwersalny charakter. Znajomość języków obcych jest na dzisiejszym rynku pracy dodatkowym atutem w zwiększeniu swoich szans na zdobycie zatrudnienia. Również posiadanie prawa jazdy stało się w obecnym czasie wymaganiem, które w dużym stopniu zwiększa potencjalną mobilność

kandydata do pracy – wpływa na jego elastyczność, większą dyspozycyjność i wszechstronność. Pracodawca może mu powierzać znacznie większy zakres obowiązków, co jest bardzo dużym atutem, zwłaszcza w sytuacjach krytycznych. Natomiast szybka komputeryzacja wszystkich gałęzi gospodarki wymaga od poszukującego pracy nabycia umiejętności obsługi komputera oraz znajomości aplikacji biurowych.

7. Maleje atrakcyjność rynkowa wykształcenia średniego i wyższego, ze względu na znacznie większą liczbę osób osiągających ten poziom edukacji. Wiąże się to ze zjawiskiem inflacji dyplomu, którego wartość spada. W związku z tym od pracowników wymagane są dodatkowe umiejętności i kwalifikacje np. kursy komputerowe, certyfikaty językowe, dodatkowe uprawnienia zawodowe itp.
8. Duża liczba ofert pracy dla osób z wykształceniem zawodowym nie wpływa na zmniejszenie się poziomu bezrobocia w tej grupie. Prawdopodobną przyczyną jest zajmowanie części tych ofert przez lepiej wykształcone osoby, jak również przez fakt, iż wśród osób bezrobotnych to właśnie główną grupę stanowią osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych.